

Секція
"МЕТОДОЛОГІЯ Й МЕТОДИКА СУЧАСНИХ
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ"

СПЕЦИФІКА ПОЕТИЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ Б. ПАСТЕРНАКА
ШЕКСПІРІВСЬКОГО СОНЕТА

Никоненко К. І.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Кобякова І. К.

Проблемою перекладу поетичних творів займалися такі відомі вчені як В. Жирмунський, Р. Зорівчак, В. Радчук, Л. Бархударов, В. Комісаров, А. Потебня, М. Перцов, Ю. Лотман, Я. Рецкер. Вони звертали особливу увагу на співвідношення контексту автора і контексту перекладача, проблему точності і вірності, а точніше адекватності перекладу. Художній твір повинен перекладатися "не від звуку до звуку, не від слова до слова, не від фрази до фрази, а від ланки ідейно-образної структури оригіналу до відповідної ланки перекладу" [1, 260].

Художній переклад – один з основних проявів міжлітературної (і значить певним чином міжкультурної) взаємодії. Він відіграє важливу роль в обміні думками між різними народами і слугує поширенням скарбів світової культури. Переклад має справу не тільки з комунікативною функцією мови, але з її естетичною функцією, оскільки слово виступає як "першоелемент" літератури.

Художній переклад не існує сам по собі, його часто співвідносять із поетичним перекладом. Поетичний твір характеризується єдністю ідей, образів, слів, звукопису, ритму, інтонації та композиції, максимальним використанням мовних засобів, а також створенням нових поетичних образів, тобто нових семантичних зв'язків між мовними одиницями і тому вимагає поетичного перекладу. Поетичним перекладом називається переклад поетичного тексту, створений на одній мові, за допомогою поетичного тексту іншої мови, і є еквівалентний оригіналу з його концептуальною та естетичною інформацією.

Шекспірівський 116 сонет відноситься до числа найбільш відомих і яскравих зразків шекспірівської лірики. Він є цікавим для дослідження стилістичних прийомів створення образності. Російською та українською мовами його перекладали і С. Маршак, і

М. Чайковський, і Д. Кузьмін, і В. Марач, але переклад Б. Пастернака досяг свого апогею серед інших.

Текст В. Шекспіра – стилістично забарвлений. Він насичений метафорами: кохання уподібнює зірку, яка освітлює шлях людини, але сила її впливу незбагненна; час уподібнюється блазневі. Звертають на себе увагу повторення, особливо слово *love*, яке є ключовим. Можна зустріти слова, які на думку автора розцінюються як показники випробувань кохання – *tempests, alteration, time, doom, impediments*. На фонетичному рівні помічаємо достатньо звукових повторів – алітерацій – *Let ... love... love, remover - remove, alters – alteration*, синонімічних повторів – *love's not time's fool i love alters not with brief hours and weeks*. Повтори покликані розкрити тему сонета – автор намагається довести постійність кохання.

Переклад Б. Пастернака навпаки практично не містить алітерацій, не має синонімічних повторів, які присутні у В. Шекспіра. Пастернак пішов шляхом формальної відповідності, він зберігає складні конструкції з сполучниками, кількість складів. Автор дотримується текстоутворюючої функції, під якою розуміють здатність мовних елементів брати участь у створенні тексту, зв'язувати воедино всі його частини з урахуванням комунікативної мети, наміру та загального смислу [2, 8], а також естетичної функції – надавати художньому твору поетичного забарвлення.

Пастернак адекватно передає розмір сонета, і паузи в кінці першого рядка, і перед заключними двома. Він зберігає перехресні рими перших трьох чотиривіршів і суміжну риму останнього двовірша, а також п'ятистопний ямб. Таким чином, когнітивний дисонанс збігається на рівні тексту оригіналу.

У поетичний переклад автор вносить суб'єктивні судження, виражаючи їх за допомогою розділових знаків: *У Времени; что ей – краса лица!* Він вдається до запитань: *Но чье значенье ведомо едва ль?*, змінюючи інтонаційний малюнок, але компенсуючи емоційність, яка досягнута в оригіналі завдяки стилістичним прийомам, які більш властиві англійській мові.

Специфіка поетичного перекладу полягає у тому, що перекладач має ніби перетворитися на автора твору, приймаючи його манеру і мову, інтонацію та ритм, та встановити функціональну еквівалентність між структурою оригіналу та перекладу.

1. Коптилов В. И вширь и вглубь. // Мастерство перевода. М., 1973. В.9. – 492 с.
2. Кобякова І. К. Креативне конструювання вторинних утворень в англомовному художньому дискурсі: Монографіяю – Вінниця: Нова книга, 2007. – 128 с.

Перекладацькі інновації: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 13–14 березня 2014 р. / редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 172 с.